

Sygn. akt IV Ca 533/17

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2017r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Mariola Watemborska (spr.), Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: sekr. sądowy Kamila Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2017 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej
w K.

z udziałem J. N. i I. N.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestników od postanowienia Sądu Rejonowego w S.
z dnia 26 czerwca 2017 r. sygn. akt IX Ns 1511/15

postanawia:

1. oddalić apelację,
2. zasądzić solidarnie od uczestników postępowania J. N. i I. N. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 533/17

UZASADNIENIE

(...) S.A. w K. wniósł o ustanowienie na rzecz wnioskodawcy służebności przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości S., gmina S., oznaczonej jako działki ewidencyjne nr (...), dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą (...), polegającą na:

- a) prawie posadowienia dwóch słupów elektroenergetycznych na działkach nr (...),
- b) prawie wybudowania (posadowienia) i utrzymywania na działkach nr (...) lub nad tymi działkami napowietrznej wielotorowej linii elektroenergetycznej 2 x 400 kV relacji Ż. K. – S., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez spółkę upoważnionych w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej,

c) prawie dokonywania przebudów istniejących na nieruchomości obiektów infrastruktury technicznej zbliżonych i krzyżujących się z linią, w pasie technologicznym lub poza jego granicami jeżeli będą wymagać tego uwarunkowania techniczne,

d) obowiązku znoszenia przez właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 70 m (2 x 35 m po każdej stronie osi linii), w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania nasadzeń w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej wysokość 4 m (zakaz nie dotyczy w przypadku posadowienia słupów nadleśnych), a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, a lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany w kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa technologicznego linii będą uzgadniane z właścicielem linii elektroenergetycznej,

Nadto wnioskodawca domagał zasądzenia od wnioskodawcy na rzecz uczestników J. N. i I. N. solidarnie kwoty 25.820 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowioną służebność przesyłu płatnej w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się postanowienia oraz zasądzenia od uczestników solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa w postępowaniu nieprocesowym według norm przepisanych. Na uzasadnienie wniosku wnioskodawca podniósł, iż uczestnicy postępowania są właścicielami przedmiotowej nieruchomości, przez którą przebiega trasa planowanej napowietrznej wielotorowej linii elektroenergetycznej 400 kV Ź. K. – S. realizowanej przez wnioskodawcę – przyszłego właściciela przedmiotowej linii elektroenergetycznej. Za przeprowadzeniem trasy przez nieruchomość uczestników przemawiają zasady prawidłowej gospodarki, zaś zmiana przebiegu trasy powodowałaby nadmierne trudności oraz niewspółmierne nakłady. Uczestnicy postępowania nie podjęli rokowań w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu.

Uczestnicy postępowania J. N. i I. N. wnieśli o oddalenie wniosku i zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym 5-krotności kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uczestnicy podnieśli, iż wnioskodawca nie ma legitymacji czynnej do złożenia wniosku, albowiem kodeks cywilny nie przywidyje prawa do sądowego ustanowienia służebności przesyłu dla jeszcze nie istniejących urzędzeń, a ponadto wniosek jest przedwczesny, gdyż przebieg linii nie został jeszcze ustalony, o czym świadczą prowadzone z wnioskodawcą rozmowy na temat przebiegu linii. Uczestnicy zakwestionowali także wysokość wynagrodzenia jako rażąco zaniżoną oraz zakres przyjętego przez wnioskodawcę pasa technicznego jako znacząco wygórowany.

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy w S. ustanowił na rzecz (...) S.A. w K. służebność przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości S., gmina S., oznaczonej jako działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą (...), zgodnie z mapą przebiegu sieci przesyłowej na ww. nieruchomości (k. 204 - 206 akt sprawy), stanowiącą integralną część niniejszego postanowienia, polegającą na prawie posadowienia dwóch słupów elektroenergetycznych na działkach nr (...), prawie wybudowania (posadowienia) i utrzymania na działkach nr (...) lub nad tymi działkami napowietrznej wielotorowej linii elektroenergetycznej 2 x 400 kV relacji Ź. K. – S., a także prowadzenia eksploatacji tej linii, w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu (w tym sprzętem ciężkim) osób przez spółkę upoważnionych w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, w tym dokonania wymiany słupa lub innych niezbędnych elementów linii elektroenergetycznej, prawie dokonywania przebudów istniejących na nieruchomości obiektów infrastruktury technicznej zbliżonych i krzyżujących się z linią, w pasie technologicznym lub poza jego granicami jeżeli będą wymagać tego uwarunkowania techniczne, obowiązku znoszenia przez właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej o szerokości 70 m (2 x 35 m po każdej stronie osi linii), w tym zakazie wznoszenia w pasie technologicznym budynków mieszkalnych, budowli, zakazie utrzymania nasadzeń w pasie technologicznym drzew, krzewów i roślinności przekraczającej wysokość 4 m (zakaz nie dotyczy w przypadku posadowienia słupów nadleśnych), a także korzystania z nieruchomości w sposób zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami dotyczącymi linii elektroenergetycznych, ochrony zdrowia i życia ludzkiego oraz ochrony środowiska, a lokalizacja wszelkich obiektów, jak również zmiany kwalifikacji nieruchomości w obrębie pasa

technologicznego linii będą uzgadniane z właścicielem linii elektroenergetycznej (punkt 1 sentencji). Nadto zasądził solidarnie na rzecz uczestników postępowania J. N. i I. N. od wnioskodawcy (...) S.A. w K. kwotę 65.400 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu (punkt 2 sentencji) i ustalił, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie (punkt 3 sentencji).

Przedmiotowe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach. Małżonkowie J. i I. N. są współwłaścicielami na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w S., gmina S., oznaczonej jako działki ewidencyjne nr (...), dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą (...).

Spółka (...) S.A. w K. jest przedsiębiorcą przesyłowym energii elektrycznej, realizującym zadanie inwestycyjne pod nazwą „Budowa linii 400 kV Ż. K. – S., budowa stacji 400/110kV Ż. K. wraz z instalacją transformatora 220/110kV”. Trasa planowanej napowietrznej wielotorowej linii elektroenergetycznej 400kV Ż. K. – S. przebiega przez opisaną wyżej nieruchomość w zakresie trzech działek nr: (...). Według danych projektowych szerokość pasa technologicznego przedmiotowej linii wynosi 70 m (po 35 metry od osi linii). Na działkach nr (...) projektowana jest lokalizacja dwóch słupów kratowych.

Małżonkowie J. i I. N. nie wyrazili zgody na umowne ustanowienie służebności przesyłu na ich nieruchomości.

Wysokość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu dla działki gruntu nr (...) wynosi 20.500 zł. Wynagrodzenie za lokalizację słupa kratowego na działce gruntu nr (...) wynosi 4.000 zł. Wysokość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu dla działki gruntu nr (...) wynosi 22.700 zł. Wynagrodzenie za lokalizację słupa kratowego na działce gruntu nr (...) wynosi 4.000 zł. Wysokość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu dla działki gruntu nr (...) wynosi 14.200 zł.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy przez przyzmat art. 305¹ k.c., Sąd I instancji uznał żądanie wnioskodawcy za uzasadnione.

Wyjaśnił, że podniesiony przez uczestników postępowania zarzut niedopuszczalności sądowej drogi ustanowienia służebności przesyłu dla planowanej budowy urządzeń przesyłowych jest niezasadny. Wykładnia celowościowa przepisu art. 305¹ k.c. nie pozostawia bowiem zdaniem Sądu wątpliwości, iż celem wprowadzenia przez ustawodawcę instytucji służebności przesyłu było nie tylko umożliwienie korzystania przez przedsiębiorcę z cudzej nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem istniejących na tej nieruchomości urządzeń przesyłowych, lecz także umożliwienie przedsiębiorcy uzyskania tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości zgodnie z planowaną budową urządzeń przesyłowych. W sytuacji, gdy właściciel nieruchomości nie wyraża zgody na wybudowanie na jego gruncie urządzeń przesyłowych, przedsiębiorca w celu uzyskania tytułu prawnego niezbędnego do realizacji projektowanej inwestycji może skorzystać z sądowej drogi ustanowienia służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy wskazał, że w rozpatrywanej sprawie wnioskodawca, będący przedsiębiorcą przesyłowym energii elektrycznej podjął próbę ugodowego ustanowienia służebności przesyłu w celu realizacji inwestycji polegającej na budowie linii elektroenergetycznej (...) relacji Ż. K. - S., której projektowana trasa przebiega przez nieruchomość uczestników postępowania. Ponieważ uczestnicy nie wyrazili zgody na powyższe, zaistniały podstawy do wystąpienia przez wnioskodawcę z żądaniem ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomości uczestników.

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd I instancji za zasadne uznał żądanie ustanowienia służebności przesyłu na przedmiotowej nieruchomości w zakresie określonym przez wnioskodawcę we wniosku, albowiem zaistniała w jego ocenie przesłanka w postaci wykazania przez wnioskodawcę faktu realizacji inwestycji polegającej na budowie linii elektroenergetycznej. Argumenty, na które powoływali się uczestnicy postępowania domagając się oddalenia wniosku nie zasługiwały na uwzględnienie. Sąd stwierdził, że przysługujące uczestnikom prawo własności nieruchomości nie jest prawem bezwzględnym, lecz w świetle art. 64 ust. 3 Konstytucji może doznawać ograniczeń w zakresie przewidzianym w ustawie, a takowym ograniczeniem niewątpliwie jest służebność

przesyłu, co chybionym czyni zarzut uczestników dotyczący konieczności uzyskania przez wnioskodawcę decyzji wydanej w oparciu o art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami jako jedynej drogi do ograniczenia prawa własności uczestników. Również brak uzgodnionego z właścicielami nieruchomości przebiegu linii elektroenergetycznej nie stanowi przeszkody do uwzględnienia przedmiotowego żądania, albowiem o przebiegu trasy linii decyduje przedsiębiorca, który wprawdzie powinien wziąć pod uwagę słuszne interesy właścicieli nieruchomości, przez które przebiegać ma linia, niemniej nie jest związany ich żądaniami. Sąd podkreślił, że okoliczność, iż właścicielom nieruchomości nie podoba się to, iż przez ich grunt miałyby przebiegać urządzenia przesyłowe sama w sobie nie stanowi podstawy do oddalenia żądania przedsiębiorstwa przesyłowego, albowiem wnioskodawca planując budowę linii elektroenergetycznej realizuje cele publiczne wskazane w art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami, które w takiej sytuacji biorą górę nad prywatnymi interesami jednostek.

W kwestii wysokości jednorazowego wynagrodzenia należnego uczestnikom w zamian za ustanowienie służebności przesyłu, Sąd odwołał się do opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości A. D..

W ocenie Sądu, wbrew twierdzeniom uczestników postępowania, którzy sformułowali wobec opinii szereg zarzutów, sporządzona w sprawie pisemna opinia biegłego oraz jego uzupełniająca opinia ustna, mogły w całej rozciągłości posłużyć do dokonania ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie, albowiem obie opinie zostały wykonane szczegółowo, wnikliwie przy uwzględnieniu wszelkich okoliczności sprawy, a zaprezentowane w nich ustalenia poparte zostały wszechstronną analizą, co pozwoliło uznać te opinie za pełne i kompletne. Logiczność i trafność wywodów biegłego, jak również ich zgodność z zasadami poprawnego wnioskowania wskazują, że autor tych opinii dysponuje rzetelną wiedzą specjalistyczną w tej dziedzinie. Biegła A. D. uwzględniła fakt, iż służebność przesyłu obciąża całą nieruchomość i w efekcie zmniejsza jej wartość, a nadto wzięła pod uwagę faktyczny sposób wykorzystania działek gruntu przez uczestników postępowania – jako użytkowane rolniczo oraz istniejącą już na działkach infrastrukturę przesyłową oraz częściowo przeznaczenie inwestycyjne (do wyceny przyjęte zostały bowiem takie cechy jak lokalizacja, dostęp do wody, uzbrojenie, potencjał inwestycyjny, których nie przypisuje się do wyceny gruntów rolnych). Biegła posiłkowała się przy wydaniu opinii danymi z opracowań wykonywanych dla linii energetycznych i dotyczącymi rekompensat płaconych właścicielom gruntów za ustawienie słupów kratowych, dzięki czemu ustalone wynagrodzenie jest zbliżone do wynagrodzenia uzgadnianego przez strony w umowie. Biegła podkreśliła, iż wartość przedmiotowej nieruchomości już jest obniżona z uwagi na całą masę innych urządzeń przez nią przebiegających i że planowana inwestycja nie spowoduje żadnego szczególnego obniżenia jej wartości. Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia biegła wykorzystwała dane wynikające z dokumentacji projektowej wnioskodawcy, co Sąd uznał za działanie prawidłowe, albowiem wnioskodawca przyjął szerokość pasa wyraźnie określoną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, jako że brak jest przepisów prawnych i norm technicznych, które regulowałyby kwestię szerokości stref ochronnych dla urządzeń przesyłowych. Bezzasadny okazał się też zarzut hipotetycznego charakteru opinii z uwagi na możliwy inny zakres służebności po ewentualnym wybudowaniu urządzeń. W tym miejscu Sąd podkreślił, iż skoro wnioskodawca uzyskał akceptację właścicieli sąsiednich nieruchomości na ustanowienie służebności przesyłu, to nie ma on żadnego interesu w tym, aby dokonywać zmiany przebiegu linii, gdyż takowa zmiana wiązałaby się ze znacznymi kosztami i znacząco wydłużyła czas wykonania inwestycji, a tym samym pozbawiłaby wnioskodawcę dofinansowania ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, na które to argumenty wnioskodawca szeroko powołał się w piśmie procesowym z dnia 29.03.2016r.

Z powyższych względów Sąd Rejonowy w pełni zaaprobował opinię i przyjął za biegłą, że należnym jednorazowym wynagrodzeniem za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości uczestników postępowania w zakresie trzech działek gruntu jest kwota 65.400 zł i taką też kwotę zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania solidarnie z uwagi na wspólność ustawową majątkową.

O kosztach postępowania w punkcie 3 postanowienia orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Uczestnicy postępowania zaskarżyli powyższe postanowienie apelacją, domagając się jego zmiany, poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu. Nadto wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz od wnioskodawcy solidarnie zwrotu kosztów postępowania za obie instancje. Skarżonemu orzeczeniu zarzucili naruszenie:

- art. 21 ust. 2 Konstytucji RP, poprzez jego całkowite zbagatelizowanie;
- art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP, poprzez jego całkowite zbagatelizowanie i pozbawienie uczestników częściowo praw właścicielskich do nieruchomości, mimo braku przepisu na to zezwalającego;
- art. 305² § 1 k.c. w zw. z art. 49 k.c., poprzez jego całkowite pominięcie i pozbawienie uczestników częściowo praw właścicielskich do nieruchomości, mimo braku przepisu na to zezwalającego i uwzględnienie wniosku, pomimo braku prawa podmiotowego i legitymacji czynnej do żądania ustanowienia służebności po stronie wnioskodawcy;
- art. 305¹ k.c., poprzez uwzględnienie wniosku, pomimo braku prawa podmiotowego i legitymacji czynnej do żądania ustanowienia służebności po stronie wnioskodawcy oraz ustanowienie służebności sprzecznie z jej charakterem i treścią tego przepisu;
- art. 353¹ k.c., poprzez złamanie zasady swobody umów;
- art. 2 § 3 i art. 244 § 1 k.p.c. w zw. z art. 7 i 10 Konstytucji RP oraz art. 16 § 1 k.p.a., na skutek nieuwzględnienia przez Sąd wynikającego z tych przepisów ograniczenia możliwości rozstrzygnięcia przez sąd powszechnych spraw przekazanych na drogę postępowania administracyjnego (art. 124 u.g.n.) i niedopuszczalne wywłaszczenie właściciela na podstawie przepisów, które na to nie zezwalają;
- art. 287 k.c., art. 288 k.c., art. 305² § 1 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c., poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność szerokości pasa służebności i niezłączenie do treści postanowienia mapy geodezyjnej wraz z zaznaczonym przebiegiem pasa służebności.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od uczestników zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zważyć należy, że mając na uwadze treść art. 382 k.p.c., sąd II instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97 - za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex). Sąd II instancji nie ogranicza się zatem tylko do kontroli sądu I instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest więc przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia stanu faktycznego, stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku, były prawidłowe. Sąd I instancji właściwie ocenił zebrany materiał dowodowy, kierując się przy tym zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym. Dokonał także prawidłowej oceny merytorycznej zgłoszonego przez wnioskodawcę żądania.

Wywodom Sądu I instancji nie można zarzucić dowolności, ani przekroczenia granic logicznego rozumowania. Sąd odniósł się do podniesionych przez strony w toku sprawy zarzutów. Wskazał fakty, które uznał za udowodnione i na których oparł swoje rozstrzygnięcie. Odniósł się do całego zaproponowanego przez strony materiału dowodowego, wyjaśniając motywy, którymi się kierował. Przy rozstrzygnięciu posiłkował się sporządzoną na potrzeby niniejszego postępowania opinią biegłej sądowej, którą zasadnie uznał za jasną, rzeczową, logiczną i popartą wysoko kwalifikowaną wiedzą sporządzającą ją specjalistki. Sąd Okręgowy podzielił zaprezentowane w uzasadnieniu

skarżonego orzeczenia stanowisko Sądu Rejonowego. Nie znalazł przy tym podstaw do jego zakwestionowania w oparciu zarzuty, na których oparła apelację skarżąca.

Zgodnie z art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

W dniu 3 sierpnia 2008 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła do prawa cywilnego nowe ograniczone prawo rzeczowe. Do czasu wejścia w życie tej nowelizacji w polskim systemie prawnym funkcjonowały służebności gruntowe (art. 285 i nast. k.c.) oraz służebności osobiste (art. 296 i nast. k.c.). Ustawodawca, nowelizując Kodeks cywilny, ustanowił nową służebność przesyłu, której treść, zgodnie z art. 305¹ w zw. z art. 49 k.c., obejmuje korzystanie z nieruchomości obciążonej w celu wybudowania i eksploatacji urządzeń przesyłowych służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych. W uzasadnieniu projektu nowelizacji stwierdzono, iż przedsiębiorca przesyłowy, dokonując posadowienia urządzeń, o których mowa w art. 49 k.c., na cudzych gruntach, musi dysponować stosownym tytułem prawnym do tej części nieruchomości, na której urządzenia mają być posadowione. Tytuł ten ma także umożliwiać dostęp do tych urządzeń w celu naprawy i konserwacji. Nowelizacja uwzględniła zasadę, że służebność przesyłu może być zastosowana nie tylko do stanów faktycznych, w których urządzenia przesyłowe już istnieją, ale również do takich, w których przedsiębiorca urządzenia te zamierza wybudować w przyszłości. Umożliwiało to objęcie nową regulacją tzw. zaszłości, jak i dawało możliwość wykorzystania jej dla zabezpieczenia interesu prawnego przedsiębiorcy już w fazie planowania. Innymi słowy, na tej podstawie przedsiębiorca przesyłowy może dochodzić ustanowienia służebności koniecznej dla korzystania z urządzeń już wybudowanych, jak i urządzeń, które dopiero zamierza wybudować w toku planowanej inwestycji (uzasadnienie Uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r., III CZP 28/17 - za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

Na podstawie służebności przesyłu przedsiębiorcy przysługuje prawo do korzystania z nieruchomości w celu potrzebnym do zapewnienia należytego działania urządzeń przesyłowych (zgodnie z ich przeznaczeniem). Uprawniony będzie więc mógł wejść na grunt i dokonywać remontów, przeglądów i napraw posadowionych urządzeń. Będzie też uprawniony do usuwania awarii. W razie gdy na nieruchomości dopiero ma być zbudowane urządzenie przesyłowe, służebność będzie obejmować w swej treści również prawo do jego zamontowania (Komentarz do art. 305¹ Kodeksu cywilnego. G. Sikorski - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Lex).

Roszczenie przedsiębiorcy o ustanowienie służebności przesyłu powstaje z chwilą zaistnienia stanu faktycznego odpowiadającego hipotezie art. 305¹, tzn. już z chwilą, z którą zamiar wybudowania urządzeń określonych w art. 49 k.c., zostanie udowodniony wyciągiem z planu zagospodarowania przestrzennego, a w braku planu miejscowego - decyzją o ustaleniu lokalizacji celu publicznego, a co do urządzeń już wybudowanych - z chwilą, z którą stał się ich właścicielem (Komentarz do art. 305¹, art. 305², art. 305³, art. 305⁴ Kodeksu cywilnego. J. Gudowski - za pośrednictwem Systemu Informacji Prawnej Lex).

Nowelizacja kodeksu cywilnego z dnia 30 maja 2008 r. skutkuje ograniczeniem prawa własności, jednak mieści się ono w dyspozycji normy konstytucyjnej zawartej w przepisie art. 31 Konstytucji RP jako instytucja prawna zwiększająca bezpieczeństwa energetyczne państwa oraz ochronę środowiska i zdrowia. Treścią służebności przesyłu jest uprawnienie po stronie przedsiębiorcy infrastrukturalnego do korzystania w oznaczonym zakresie z cudzej nieruchomości (lub prawa w przypadku użytkowania wieczystego), zgodnie z przeznaczeniem urządzeń określonych w przepisie art. 49 § 1 k.c. Istotą uprawnienia przedsiębiorcy infrastrukturalnego jest ograniczone władztwo nad cudzą nieruchomością. W konsekwencji prowadzi to z kolei do ograniczenia prawa własności (lub użytkowania wieczystego) poprzez ustanowienie trwałego, odpowiadającego uprawnieniu przedsiębiorcy infrastrukturalnemu obowiązku właściciela lub użytkownika wieczystego znoszenia stanu ukształtowanego oświadczeniem woli (w przypadku dobrowolnego ustanowienia służebności przesyłu) lub orzeczeniem sądowym (w

przypadku niedobrowolnego ustanowienia służebności przesyłu). Należące do istoty tego ograniczenia obowiązki ciążyą na każdorazowym właścicielu lub użytkowniku wieczystym nieruchomości. Może być ustanawiana na rzecz przedsiębiorcy infrastrukturalnego, zamierzającego wybudować lub którego własność stanowią urządzenia określone w przepisie art. 49 k.c. (Służebność przesyłu w prawie polskim. P. L. – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

W realiach rozpoznawanej sprawy mamy do czynienia z sytuacją, w której wnioskodawca będący przedsiębiorcą przesyłowym, zamierza wybudować linię elektroenergetyczną 400 kV na trasie Ż. K. – S.. W tym celu wdrożył już wymagane prawem procedury. Z związku z faktem, iż planowana linia ma przechodzić przez opisane wyżej działki uczestników postępowania, zwrócił się do nich z propozycją ustanowienia stosownej służebności przesyłu. Wobec odmowy, skorzystał z sądowej drogi umożliwiającej ustanowienie służebności przesyłu. Uczestnicy postępowania sprzeciwiając się żądaniu wnioskodawcy wskazywali, że w polskim systemie prawnym nie jest dopuszczalne ustanowienie służebności przesyłu, dla jeszcze nieistniejącej sieci przesyłowej.

W ocenie Sądu II instancji, przywołane wyżej rozważania prawne, w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości obaliły podnoszone w tym zakresie argumenty uczestników. Wynika z nich bowiem ponad wszelką wątpliwość, że instytucja służebności przesyłu może być zastosowana nie tylko do stanów faktycznych, w których urządzenia przesyłowe już istnieją, ale również do takich, w których przedsiębiorca urządzenia te zamierza wybudować w przyszłości. Z tym drugim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił pogląd, że za zasadnością ustanowienia wnioskowanej służebności przesyłu przemawia nie tylko fakt, iż planowana inwestycja przyczyni się do poprawy warunków życia ogółu mieszkańców rejonu S.-K.-Ż., ale również to, że wnioskodawca uzyskał już akceptację właścicieli sąsiednich nieruchomości na ustanowienie służebności przesyłu. W tej sytuacji ewentualna zmiana przebiegu linii, wiązałyby się ze znacznymi kosztami i znacząco wydłużyła czas wykonania inwestycji, a tym samym pozbawiłaby wnioskodawcę dofinansowania ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Za chybione Sąd II instancji uznał zarzuty skarżących, odwołujące się do sprzeczności postanowienia Sądu Rejonowego z Konstytucją RP. Apelujący powołując się na konstytucyjną ochronę prawa własności, zdają się bowiem nie dostrzegać, iż w myśl art. 64 ust. 3 Konstytucji RP, owa własność może być ograniczona w drodze ustawy, w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności. Takim ograniczeniem, przewidzianym przez ustawę Kodeks cywilny, jest instytucja służebności przesyłu przewidziana w art. 305¹ i następane k.c. Umożliwia ona ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego, ma mocy którego przedsiębiorca przesyłowy uzyskuje uprawnienie do posadowienia na cudzym gruncie elementów sieci przesyłowych, a także uprawnienie do wstępu na ów grunt, w celu naprawy i konserwacji urządzeń przesyłowych. Właściciel nieruchomości obciążonej, w zamian za wynagrodzenie, zobowiązany jest znosić obecność elementów infrastruktury przesyłowej na swym gruncie i umożliwić w ściśle określonych przypadkach związanych z eksploatacją linii, wstęp na niego pracownikom przedsiębiorcy przesyłowego.

Nie zasługiwały na uwzględnienie również zarzuty uczestników, dotyczące nieprzeprowadzenia przez Sąd I instancji dowodu z opinii biegłego na okoliczność szerokości pasa ustanowionej służebności. W tym miejscu należy zauważyć, że dostarczone przez wnioskodawcę dokumenty, pozwalały na poczynienie jednoznacznych i nie budzących wątpliwości ustaleń w tym zakresie. W zatwierdzonej przez organy nadzoru budowlanego dokumentacji projektowej, wnioskodawca przyjął szerokość pasa wedle wskazań miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wynikało to z faktu, iż brak jest obecnie przepisów prawnych i norm technicznych, które regulowałyby kwestię szerokości stref ochronnych dla urządzeń przesyłowych. Mając zaś na uwadze, że sporna linia przesyłowa jest dopiero na etapie prac związanych z uzyskaniem przez wnioskodawcę stosownych pozwoleń na rozpoczęcie budowy, niemożliwe było dokonanie w terenie stosownych pomiarów jej rzeczywistego oddziaływania na otoczenie.

Odnosząc się do sygnalizowanej przez skarżących kolizji kodeksowej regulacji służebności przesyłu i art. 124 ustawy o gospodarce nieruchomościami, należy stwierdzić, że służebność przesyłu może powstać (zostać ustanowiona w drodze umowy lub zastępczego orzeczenia sądu - realizującego roszczenie właściciela lub przedsiębiorcy), zarówno na etapie poprzedzającym wybudowanie urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., jak i po ich wybudowaniu;

ponadto będzie obejmować zarówno te inwestycje przesyłowe, które mieszczą się w pojęciu celu publicznego, jak i pozostałe. Z kolei zakres stosowania art. 124 § 1 u.g.n. jest zdecydowanie węższy. Obejmuje jedynie etap przed realizacją inwestycji przesyłowej. W świetle art. 2 u.g.n. a contrario oraz art. 112 u.g.n. należy uznać, że unormowanie zawarte w art. 124 ust. 1 w zakresie odnoszącym się do możliwości skorzystania przez przedsiębiorcę z administracyjnej drogi wywłaszczeniowej (po bezskutecznych rokowaniach, w celu uzyskania tytułu do gruntu, w odpowiednim zakresie, wynikającym z celu inwestycji przesyłowej w drodze umowy), ma charakter szczególny i w zakresie, w jakim pokrywa się z roszczeniem kodeksowym, o ustanowienie służebności przesyłu, ma pierwszeństwo w stosowaniu, w myśl zasady *lex specialis derogat legi generali*. Droga sądowa cywilna będzie więc niedopuszczalna, jeżeli przedsiębiorca wybrał tryb administracyjny (lub zostało wszczęte z urzędu postępowanie wywłaszczeniowe - art. 124 ust. 2 u.g.n.). W warunkach braku decyzji starosty, o której mowa w art. 124 ust. 1 u.g.n., znajdą zastosowanie przepisy kreujące roszczenie właściciela i przedsiębiorcy do ustanowienia służebności przesyłu (art. 305¹ i art. 305² k.c.) – (Postępowania cywilne w sprawach dotyczących nieruchomości. R. D. – za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

Skoro więc w niniejszej sprawie nie doszło do zainicjowania postępowania w trybie art. 124 k.p.a., a wnioskodawca wybrał możliwość dochodzenia swoich roszczeń na drodze sądowej, podnoszone w tej mierze zarzuty należało uznać za chybione.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., oddalił apelację, nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia (punkt 1 sentencji).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 5 pkt 3 i § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (punkt 2 sentencji).